

Lausunto luonnoksesta hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi perusopetuslain muuttamisesta ja siihen liittyvistä laeista

Onko oppimisen ja koulunkäynnin tuen kokonaisuudistus tarpeellinen?

Kyllä, Biologian ja maantieteen opettajien liitto BMOL ry kannattaa kokonaisuudistusta. Mielestämme tukea on tarpeen selkeyttää ja yhtenäistää sekä opettajien hallinnollista kirjaamistyötä vähentää.

Olemme kuitenkin huolissamme, että

- 1) parantaako esitys aidosti oppilaan mahdollisuuksia saada tarvitsemaansa tukea oikea-aikaisesti
- 2) lisäävätkö ehdotetut muutokset yksittäisten opettajien työmäärää, vaikka uudistuksen tarkoitus olisi keventää hallinnollista taakkaa.

Näistä tarkemmin lausuntomme seuraavissa kohdissa.

Onko oppimisen ja koulunkäynnin tuelle määritelty kokonaisrakenne tarkoituksenmukainen?

BMOL ry:n mielestä ehdotettu uusi rakenne ja käytetty termistö ovat selkeämmät kuin nykyisessä mallissa. Jotta tuki toteutuisi valtakunnallisesti yhdenmukaisesti, tarvitaan monissa yksityiskohdissa kuitenkin vielä tarkennuksia ja tarkempaa ohjeistusta opetuksen järjestäjille.

Onko ennakoivia tukitoimia koskevat sääntelyehdotukset tarkoituksenmukaisia?

BMOL ry katsoo, että ennakoivat tukitoimet tulee määritellä tarkemmin, jotta ne toteutuvat valtakunnallisesti yhdenmukaisina.

Ennakoivan tuen lisääminen on kannatettavaa ja on hyvä, että esityksessä asetetaan ennakoivalle tuelle opetuksen järjestäjiä velvoittava vähimmäismäärä. Oppimisen tuen nykyisen mallin yksi keskeisimpiä haasteita on ollut riittämätön resursointi ja onkin erittäin tärkeää, että resurssien riittävyys varmistetaan sekä ennakoivan että oppilaskohtaisen tuen osalta ja riittävyyden seurantaan luodaan yhtenäiset mittarit.

Esitys herättää myös huolen, miten aiempaa laajamittaisempi tukiopetus käytännössä mahtuu oppilaan ja opettajan lukujärjestykseen. Yläkoulun oppilaalla on 30 oppituntia viikossa ja varsinkin haja-asutusalueilla koulukuljetukset estävät usein tukiopetuksen antamisen jo nykyisellään. Korkean

opetusvelvollisuuden aineenopettajilla työmäärä kasvaa kohtuuttomaksi. Esimerkiksi biologian ja maantiedon opettajilla opetusvelvollisuus on 23 h viikossa ja tukiovetustunnit tulevat tämän päälle. Sisältääkö uudistus ajatuksen, että tukiovetustunnit huojentavat opetusvelvollisuutta?

Esityksen mukaan ennakoiva tukiovetus toteutetaan pääsääntöisesti ryhmässä. Pohdimme, riittävätkö resurssit jatkossa enää oppilaskohtaiseen tukiovetukseen.

Opetuskielen tukiovetuksessa tulisi huomioida, että oppilas saisi valmiuksia myös eri oppiaineiden terminologian ymmärtämiseen. Esimerkiksi heikon suomen kielen taidon omaavalle S2-oppilaalle biologian ja maantiedon termistön ymmärtäminen on usein erittäin haastavaa tai lähes mahdotonta.

Esityksessä on sekä ennakoivana että oppilaskohtaisena tukitoimena erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä. Tällöin vaaditaan aineenopettajalta ja erityisopettajalta yhteistä suunnittelu-aikaa oppituntien valmistelemiseksi. Tämä lisää sekä erityisopettajan että aineenopettajan työmäärää.

Jos aineenopettajan ja erityisopettajan ei ole mahdollista suunnitella yhteistä opetustyötä, jää erityisopettajan ammattitaito silloin täysimääräisesti hyödyntämättä. Erityisopettajan työpanosta ei ole tarkoituksenmukaista käyttää "avustavassa roolissa" oppilasryhmää opettaessa. Erityisopettajan antama opetus tulee toteuttaa joustavasti tilanteen mukaan eli tarvittaessa myös pienryhmissä.

Onko oppilaskohtaisia tukitoimia koskevat sääntelyehdotukset tarkoituksenmukaisia?

BMOL ry on huolissaan siitä, miten varmistetaan, että oppilaan oikeus oppilaskohtaisiin tukitoimiin toteutuu eli päätöksiä tehdään, kun niille on tarve. Oppilaskohtaisten tukitoimien piiriin pääsemisen tulisi olla valtakunnallisesti tasavertaista, ja se tulisi turvata määrittelemällä selkeät kriteerit. Lisäksi päätöksenteon prosessia tulisi selkeyttää (esimerkiksi tekeekö päätöksen tuesta erityisopettaja vai aineenopettaja).

Esityksessä jää epäselväksi, mitä tarkoittaa "säännöllinen erityisopettajan opetus". Tämä asia tulee määritellä tarkemmin, jotta tukitoimi toteutuu valtakunnallisesti yhdenmukaisena. Tarkoittaako edellä mainittu esityksen kirjaus käytännössä sitä, että aineenopettaja olisi kelpoinen opettamaan ainakin osa-aikaisesti oppilaskohtaiseen tukeen oikeutettua oppilasta? Nykyisin erityisen tuen oppilasta on kelpoinen opettamaan vain erityisopettaja.

Kiitämme siitä, että oppilaskohtaisiin tukitoimiin sisältyy mahdollisuus pienryhmässä tarjottavaan opetukseen, sillä osalle oppilaista se on oppimisen kannalta parempi kuin integroiminen isoon opetusryhmään.

Mielestämme on hyvä, että esityksessä rajataan oppilaskohtaista tukea saavien määrää opetusryhmässä. Enimmäismäärän soveltaminen voi kuitenkin olla pienissä kunnissa haastavaa.

Onko tuen asiakirjoja ja hallintopäätöstä koskevat sääntelyehdotukset tarkoituksenmukaisia?

BMOL ry pitää tärkeänä tavoitetta, että opettajan hallinnollista taakkaa pyritään vähentämään. On hyvä, että kirjaamista kevennetään ja asiakirjoja yksinkertaistetaan. Kannatamme

Teknologiatoimisto ry:n lausunnossa esitettyä ehdotusta, että Opetushallitus laatisi pohjaasiakirjan, joka yhdenmukaistaisi kirjaamiskäytännöt valtakunnallisesti.

Onko teillä täydennettävää esityksen vaikutusarvioihin?

Eriyisopettajien lisäkoulutuksen tarpeen määrän arviointia vaikeuttaa valtakunnallisen opettajarekisterin puute. Kelpoisten opettajien nykyinen lukumäärä ei ole tiedossa ja erityisopettajan tehtäviä useissa kunnissa hoitavat nykyisinkin opettajat, joilla ei ole muodollista kelpoisuutta tehtävään.

Lausunnossa esitetty laskennallinen 150 erityisopettajan lisäys vaikuttaa alimitoitettulta, kun Suomessa on kuntia yli 300 ja erityisopettajia tarvitaan nykyisin myös toisen asteen opinnoissa esim. lukioissa.

Onko teillä parannusehdotuksia esitysluonnokseen?

Haluamme tuoda esiin vielä seuraavat näkökohdat:

-Arviointi: kuka on viime kädessä vastuussa tukitoimiin oikeutetun oppilaan oppimisen ja osaamisen arvioinnista? Mikä on esimerkiksi erityisopettajan rooli arvioinnissa?

-Aikataulu: pidämme uudistuksen aikataulua liian kireänä. Esimerkiksi kuntien tulisi esitetyn aikataulun mukaisesti pystyä rekrytoimaan uusia erityisopettajia jo keväällä 2025.